

УДК 338.48:379.85:34(477)

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V53(2025)-38

Трусова Н. В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Запоріжжя, Україна

ORCID: 0000-0001-9773-4534

e-mail: trusova_natalya5@ukr.net

Концептуальні засади формування геоeкономіки туризму в умовах повоєнного відновлення України

Анотація. У статті розглянуто концептуальні засади формування геоeкономіки туризму в умовах повоєнного відновлення України як складової трансформації національної економічної системи до сталого зростання. Досліджено вплив воєнних руйнувань на просторову структуру туристичних кластерів, визначено регіональні диспропорції у розвитку рекреаційних територій, інфраструктури та людського потенціалу. Обґрунтовано, що відновлення туристичного сектору має спиратися на принципи геоeкономічного балансування, територіальної диверсифікації та екологічної безпеки. Визначено основні виклики туристичного сектору України та надано прогноз його розвитку на 2025-2035 рр. Доведено, що основним вектором повоєнного відновлення є зміщення акцентів від масового до інтелектуального, культурного та екоорієнтованого туризму, який забезпечує мультиплікативний ефект для регіональної економіки. Подано узагальнення європейського досвіду територіального планування у сфері туризму, адаптованого до українських реалій. Запропоновано створити мультифазну модель геоeкономічної стратегії повоєнного відновлення туризму України, яка поєднує економічні, соціальні, інституційні та екологічні складові, а також відображає механізми залучення інвестицій через міжнародні фінансові інструменти (фонди ЄС, Світового банку, ПРООН, ЄБРР) та механізми державно-приватного партнерства. Особливу увагу приділено створенню регіональних туристичних хабів і транскордонних коридорів, що забезпечують включення України у глобальні ланцюги створення туристичних послуг. Практичне значення одержаних результатів полягає у формуванні науково обґрунтованої бази для розроблення державних і регіональних програм реконструкції туристичної інфраструктури, стимулювання інвестицій у сферу туризму та підвищення конкурентоспроможності національного туристичного продукту. Результати дослідження дозволяють розробити стратегію відновлення та просторового розвитку туризму України в туристичних кластерах зелених територій, розміщених в Центральних та Західних регіонах для відновлення їх потенціалу.

Ключові слова: геоeкономіка туризму; повоєнне відновлення; просторовий розвиток; інвестиційна політика; сталий туризм; регіональна конкурентоспроможність.

Trusova Natalia, Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance, Accounting and Taxation Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University, Zaporizhzhia, Ukraine

Conceptual Principles of the Formation of the Geoeconomics of Tourism in the Conditions of Post-war Reconstruction of Ukraine

Abstract. Introduction. The article examines the conceptual principles of the formation of the geoeconomics of tourism in the conditions of post-war recovery of Ukraine as a component of the transformation of the national economic system to sustainable growth. The impact of war destruction on the spatial structure of tourism clusters is studied, regional disparities in the development of recreational areas, infrastructure and human potential are identified.

Purpose. The purpose of the study is to substantiate the geoeconomic principles and strategic directions of tourism development in Ukraine in the context of post-war recovery.

Results. It is substantiated that the recovery of the tourism sector should be based on the principles of geoeconomic balancing, territorial diversification and environmental safety. The main challenges of the tourism sector of Ukraine are identified and a forecast for its development for 2025-2035 is provided. It is proven that the main vector of post-war recovery is the shift of emphasis from mass to intellectual, cultural and eco-oriented tourism, which provides a multiplier effect for the regional economy. A generalization of the European experience of territorial planning in the field of tourism, adapted to Ukrainian realities, is presented.

Conclusions. It is proposed to create a multiphase model of the geoeconomic strategy for the post-war restoration of tourism in Ukraine, which combines economic, social, institutional and environmental components, and also reflects the mechanisms for attracting investments through international financial instruments (EU funds, World Bank, UNDP, EBRD) and public-private partnership mechanisms. Particular attention is paid to the creation of regional tourism hubs and cross-border corridors that ensure the inclusion of Ukraine in global chains of tourism services. The practical significance of the results obtained lies in the formation of a scientifically sound basis for the development of state and regional programs for the reconstruction of tourism infrastructure, stimulating investment in the tourism sector and increasing the competitiveness of the

¹Стаття надійшла до редакції: 13.10.2025

Received: 13 October 2025

national tourism product. The results of the study allow us to develop a strategy for the restoration and spatial development of Ukrainian tourism in tourist clusters of green areas located in the Central and Western regions to restore their potential.

Keywords: *geo-economics of tourism; post-war recovery; spatial development; investment policy; sustainable tourism; regional competitiveness.*

JEL Classification: *F63, L83, O18, Q01*

Постановка проблеми. Сфера туризму в Україні посідає особливе місце в структурі національної економіки, оскільки поєднує соціокультурні, екологічні, інноваційно-інвестиційні та регіональні чинники розвитку. До початку повномасштабної війни 2022 року туризм забезпечував близько 6% ВВП України, виступаючи каталізатором розвитку малого і середнього бізнесу, зайнятості у сфері послуг, готельно-ресторанного господарства, транспорту, культури та креативних індустрій [1]. Військова агресія призвела до масштабної руйнації туристичної інфраструктури, дестабілізації потоків відвідувачів, втрати кадрів, а також до зниження довіри на міжнародному туристичному ринку. Водночас повоєнний період створює нові стратегічні можливості для переосмислення місця туризму в системі національної економіки, його гео-економічного потенціалу та ролі у процесах інтеграції України в європейський і глобальний простір.

Гео-економіка туризму є науковим напрямом, що досліджує просторово-економічні закономірності розвитку туристичних систем у контексті міжнародних економічних відносин, транскордонної співпраці, конкурентоспроможності територій і використання природно-ресурсного потенціалу. В умовах повоєнного відновлення України цей підхід набуде особливої ваги, адже дозволить розглядати туризм не лише як індустрію дозвілля, а як важливий механізм просторової реструктуризації економіки, стимулювання інвестицій і формування позитивного міжнародного іміджу держави [9].

Після 2022 р. туристична галузь України вступає у фазу глибокої трансформації, що зумовлена трьома ключовими детермінантами: по-перше, потребою відновлення зруйнованих об'єктів туристичної інфраструктури; по-друге, необхідністю переорієнтації на безпечні, екологічно збалансовані та культурно значущі форми туризму; по-третє, інтеграцією у спільний європейський туристичний ринок. У цьому контексті гео-економічні засади стають інструментом для визначення пріоритетів інвестиційної політики, розвитку транскордонних маршрутів, створення кластерних структур і залучення міжнародної технічної допомоги [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням перспектив повоєнного відновлення туристичної сфери займалися А. Моца, С. Шевчук, Н. Середа [6] та дієздатністю державної політики щодо реалізації туристичного потенціалу країни в повоєнний період – М. Плотнікова, В. Якобчук, Є. Ходаківський, А. Войтенко, М. Колеснікова [8], а також І. Журба, І. Несторишен, С. Матюх [3]. Останні

українські дослідження О. Кириченко концентрується на практичній діагностиці наслідків війни для туристичної інфраструктури та на розробці прикладних сценаріїв відновлення, зокрема, через адаптацію досвіду Хорватії і Ізраїлю щодо використання ключових інструментів ребрендингу та залучення діаспори як каталізаторів повернення туристичних потоків та поетапної реставрації культурних пам'яток, активного використання міжнародних інвестиційних каналів для відновлення конкурентоспроможності регіонів [12]. Діагностичні дослідження Т. Бут сфокусовані на SWOT-аналізі туристичного сектора, виявленні ключових бар'єрів (руйнування інфраструктури, кадрова міграція, фінансові обмеження) і на пропозиціях щодо механізмів державної підтримки, яка дає структуровані рекомендації з програм субсидування, грантів для МСП у туризмі та стратегії кризового менеджменту [10]. Регіональні кейс-дослідження Т. Тимошенко, Ю. Опанашука, К. Юрченко, І. Ілляшенко, О. Богославець демонструють ефективність «малих грантів» і локальних ініціатив у відновленні туристичних послуг у громадах та доводять, що гнучкі інструменти підтримки на місцевому рівні (підтримка МСП, навчальні програми, мікрофінансування реставраційних робіт) мають вищу ефективність у короткому горизонті, ніж централізовані великі інфраструктурні проекти, що підкреслює важливість поєднання національних програм і місцевих ініціатив [14].

Оцінка інвестиційної привабливості туристичного сектору й правового забезпечення притоку капіталу, досліджуваних Т. Зубехіна, В. Романюк та С. Павлюк вказує на критичну роль правових гарантій, механізмів державно-приватного партнерства та стимулюючих податкових режимів для притоку приватних інвестицій у відбудову готельної і курортної інфраструктури. Автори рекомендують створити цільові інвестиційні платформи та фонди у партнерстві з міжнародними банками розвитку для зниження ризиків інвесторів [4; 7].

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є обґрунтування гео-економічних засад та стратегічних напрямів розвитку туризму України в умовах повоєнного відновлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Гео-економіка туризму – це система просторово-економічних взаємозв'язків між державами, регіонами, інвестиційними потоками та туристичними потоками, що формують глобальну структуру конкурентних переваг. З позиції гео-економічного підходу, туризм є не лише галуззю, а й інструментом інтеграції територій у міжнародний простір, каналом

міждержавної співпраці та фактором культурної дипломатії [2].

Післявоєнна трансформація гео економічного середовища України змінює роль туризму: від рекреаційного сектора до стратегічного напрямку відновлення регіонів. Як свідчить досвід Хорватії, Боснії і Герцеговини, Ізраїлю, В'єтнаму, туризм у постконфліктних державах сприяв формуванню позитивного міжнародного іміджу та залученню інвестицій у регіональні проекти [12].

Після повномасштабного вторгнення країни-агресора на територію України в 2022 р. структура українського туризму зазнала суттєвих змін: скоротився обсяг міжнародних потоків, натомість зріс сегмент внутрішнього та регіонального туризму. Проте ключовими проблемами залишаються руйнування інфраструктури, низький рівень безпеки,

дефіцит кадрів, брак інвестиційних механізмів і втрата довіри з боку іноземних туристів [1; 10].

Основні виклики туристичного сектора України за 2024-2025 рр. представлено в табл. 1.

При цьому регіональний вимір гео економіки туризму формує нову просторову модель розміщення туристичної інфраструктури, яка враховує територіальні особливості, рівень безпеки, екологічний стан, інвестиційну привабливість та соціально-економічний потенціал регіонів. У контексті повоєнного відновлення України це означає перехід від традиційної схеми концентрації туристичних об'єктів у курортному центрі (Карпати) до багаторівневої просторової структури, заснованої на децентралізації, мережевих зв'язках і поліцентричному розвитку.

Таблиця 1 Основні виклики туристичного сектора України у 2024-2025 рр.

Категорія виклику	Прояви	Потенційний вплив
Фізичні руйнування	Пошкодження готелів, музеїв, транспортних вузлів	Втрати до 40% потенціалу прийняття туристів
Безпекові ризики	Загроза атак, мінна небезпека	Зниження туристичних потоків на 60%
Фінансові обмеження	Дефіцит бюджету на відбудову	Гальмування реставраційних проектів
Кадрова криза	Міграція працівників галузі	Зниження якості сервісу
Регіональні диспропорції	Нерівномірне відновлення територій	Зростання економічної нерівності між регіонами

Джерело: узагальнено за даними [1; 9; 10; 15]

Проте повоєнна реальність вимагає перегляду просторової організації туристичної діяльності. Частина територій, зокрема південні та східні регіони, тимчасово втратили інфраструктурну придатність або мають обмеження через безпекові чинники. Це створює потребу у формуванні нових центрів туристичної активності у відносно безпечних регіонах – Західній, Центральній та Північній Україні. В 2024 р. найбільший потенціал для розвитку мали Карпатський, Подільський, Поліський та Дніпровсько-Київський туристичні макрорегіони, які поєднують природно-рекреаційні ресурси, історико-культурні пам'ятки та зростаючий інтерес іноземних туристів до еко- і культурного туризму [1].

Нову гео економічну модель доцільно будувати за кластерним принципом, який передбачає поєднання туристичних, логістичних, освітніх, виробничих і сервісних суб'єктів в єдину регіональну екосистему. Туристичний кластер, у цьому контексті, є не просто концентрацією підприємств, а інтегрованою мережею партнерств між громадами, бізнесом, органами влади та інвесторами [13]. У практичному вимірі кластерна модель дозволяє: раціонально використовувати місцеві ресурси, підвищувати конкурентоспроможність території через спільний маркетинг, створювати нові робочі місця та забезпечувати мультиплікативний ефект на суміжні

галузі (транспорт, харчова промисловість, креативна економіка) [13].

В Україні вже формуються прототипи таких кластерів: «Green Carpathians», «Дніпровський шлях», «Подільська спадщина», «Поліський зелений туризм», які можуть стати ядром гео економічної реконфігурації туристичного простору [5].

Особливу роль відіграє євроінтеграційна транспортна мережа TEN-T, що відкриває можливості для створення транскордонних туристичних маршрутів (зокрема, Польща – Львів – Чернівці – Румунія; Словаччина – Ужгород – Івано-Франківськ – Буковель) [11]. Це сприяє розвитку експортоорієнтованого туризму, залученню іноземних туристів і підвищенню регіональної мобільності населення.

Регіональний вимір гео економіки туризму невід'ємно пов'язаний зі сталим розвитком. Нові просторові рішення повинні базуватися на екологічному плануванні територій, мінімізації антропогенного навантаження та збереженні біорізноманіття. Це передбачає зонування територій за принципом екологічної ємності, використання «зелених технологій» у будівництві туристичних об'єктів, сертифікацію підприємств за міжнародними стандартами ESG та ISO 14001, розвиток екотуризму, агротуризму, наукового та етнокультурного туризму.

Успіх регіональної геоeкономіки туризму залежить від ефективності управління. Необхідним є створення регіональних агенцій розвитку туризму, які координуватимуть інвестиційну діяльність, управління брендами, маркетингові кампанії та взаємодію із донорами. На національному рівні слід запровадити систему територіального рейтингування туристичних регіонів, що враховує індекс безпеки, рівень екологічної збалансованості, стан інфраструктури та

кількість зайнятих у галузі. Важливо, щоб механізм регіонального управління був побудований на принципах децентралізації, коли громади отримують більше автономії у розпорядженні туристичними ресурсами, а держава – функцію стратегічного координатора і гаранта безпеки [9].

Ключові регіональні пріоритети повоєнного розвитку туризму в Україні наведено в табл. 2.

Таблиця 2 Просторові пріоритети повоєнного розвитку туризму в Україні

Регіон	Геоeкономічна функція	Потенціал розвитку	Основні напрями інвестицій
Західний (Львів, Закарпаття)	Транскордонний, культурний, екотуризм	Високий	Екологічні маршрути, відновлення культурних пам'яток
Південний (Одещина, Миколаїв)	Морський, портовий туризм	Високий	Відновлення портової інфраструктури, морські курорти
Центральний (Київ, Черкаси)	Культурно-діловий туризм	Середній	MICE, конференції, культурні фестивалі
Північний (Чернігів, Суми)	Історичний, природний туризм	Середній	Відновлення історичних маршрутів
Східний (Харків, Дніпро)	Індустріальний, технотуризм	Потенційний	Індустріальні музеї, реконструкція парків

Джерело: узагальнено за даними [5; 9; 11]

У контексті повоєнного відновлення необхідно створити комплексну фінансово-інвестиційну архітектуру для туризму, що базується на принципах

державно-приватного партнерства (ДПП), грантових програм та міжнародного фінансування (табл. 3).

Таблиця 3 Основні джерела фінансування з відновлення туристичного сектора

Джерело	Механізм	Обсяг, млрд дол. США	Приклади проєктів
Державний бюджет України	Цільові програми	1,5	«Велика реставрація», «Культура відновлення»
ЄС (Інструмент Ukraine Facility)	Гранти, позики	2,0	Відновлення культурної спадщини
Світовий банк, ЄБРР	Пільгові кредити	1,2	Інфраструктура туризму та транспорту
Приватні інвестори	Державно-приватне партнерство	0,8	Готельні кластери, екопарки
Міжнародні фонди (UNDP, UNESCO)	Технічна допомога	0,3	Навчальні програми, сертифікація

Джерело: узагальнено за даними [2; 12; 14]

Пропонується створити мультифазну модель геоeкономічної стратегії повоєнного відновлення туризму України, з урахуванням соціально-екологічного контексту.

Фаза 1. Відновлення безпеки та базової інфраструктури – забезпечення платформи до відновлених територій та створення передумов для подальшого залучення туристів, інвесторів, що є базовим фактором відновлення туристичної активності за основними компонентами: оцінка безпекової ситуації: моніторинг зон ризику, інтеграція даних МВС, ДСНС та місцевих органів влади; створення систем «зелених коридорів» для внутрішнього туризму; реставрація базової інфраструктури (відновлення доріг, мостів,

аеропортів, залізничних вузлів, енергопостачання, водопостачання та систем зв'язку в туристичних регіонах); реабілітація об'єктів безпечного розміщення: готелі, хостели, кемпінги. Особлива увага – до тимчасового розміщення ВПО та інтеграції цих об'єктів у туристичний сектор; система раннього попередження: інформування туристів про зони небезпеки, доступні маршрути та потенційні ризики через цифрові платформи і мобільні додатки.

Фаза 2. Ребрендинг і промоція – спрямовання зусиль на підвищення впізнаваності територій, створення унікальної туристичної пропозиції та формування довгострокового попиту.

Основними заходами в цьому напрямку є: ребрендинг територій (створення унікальної

туристичної пропозиції та формування довгострокового попиту на нові туристичні бренди регіонів з урахуванням культурної спадщини, природних ресурсів і безпечних маршрутів); маркетинг і промоція (використання соціальних мереж, міжнародних платформ бронювання (Booking, Airbnb, Expedia), презентації на міжнародних виставках); розробка тематичних маршрутів (культурно-історичні, еко- та гастрономічні тури, які формують новий імідж післявоєнного туризму); співпраця з медіа та блогерами (просування позитивних історій відновлення, що створює мультиплікативний ефект для залучення туристів).

Фаза 3. Залучення інвестицій – фокус на економічне забезпечення відновлення та розвитку туризму за рахунок наступних компонент активізації фінансової стабільності та довгострокової життєздатності туристичної галузі: механізми фінансування (залучення міжнародних грантів, кредитів від Світового банку, ЄБРР, фондів ЄС, а також приватних інвестицій через ДПП-моделі); інвестиційна платформа (створення єдиної цифрової бази даних проєктів відновлення туризму, де інвестори можуть обирати проєкти за регіоном, масштабом та рентабельністю); податкові та юридичні стимули (пільгові податкові режими для інвесторів, правові гарантії захисту капіталу, прозорі процедури державних закупівель і концесій); мультифункціональні проєкти (розвиток туристичних кластерів, які поєднують проживання, гастрономію, рекреацію та культурні активності для підвищення інвестиційної привабливості).

Фаза 4. Розвиток громад і сталих практик – орієнтація на соціально-економічний і екологічний ефект туризму: залучення місцевих громад (створення робочих місць у готельно-ресторанному та сервісному секторі, навчання та підвищення кваліфікації персоналу); сталий туризм (впровадження принципів еко-туризму, зеленої логістики, енергозберігаючих технологій, відновлення природних ландшафтів); інклюзивні програми (забезпечення доступності туризму для людей з інвалідністю, інтеграція ВПО у туристичні ініціативи); культурна та освітня складова (відновлення культурних пам'яток, створення освітніх туристичних маршрутів, розвиток креативних індустрій у регіонах). Ця фаза забезпечує мультиплікативний ефект: не лише економічне відновлення, але й соціальну згуртованість, розвиток людського капіталу та формування позитивного іміджу країни на міжнародній арені.

Національна дорожня карта повоєнного розвитку туризму України до 2035 р., включатиме такі напрями: інфраструктурне відновлення (реконструкція готелів, транспортних вузлів, історичних об'єктів); інституційна модернізація – оновлення законодавства, стимулювання інвестицій, цифровізація туристичної галузі; людський капітал (програми з підготовки кадрів для готельно-ресторанного бізнесу, туроперайтингу); екологічна трансформація (впровадження принципів «зеленого туризму» та циркулярної економіки).

Очікувані показники ефективності реалізації мультифазної моделі відновлення туризму в повоєнному періоді України наведено в табл. 4.

Таблиця 4 Очікувані показники ефективності реалізації мультифазної моделі гео економічної стратегії повоєнного відновлення туризму України

Індикатор	2025 р.	2030 р.	2035 р.
Частка туризму у ВВП, %	2,1	3,6	5,0
Кількість міжнародних туристів, млн осіб	3,5	6,0	9,0
Кількість робочих місць у секторі, тис осіб	120,7	180,5	250,3
Обсяг приватних інвестицій, млрд дол США	0,8	2,0	3,5
Рівень задоволення туристів, %	65,4	80,2	90,7

Джерело: узагальнено за даними [2; 12; 14]

Дані, наведені в табл. 5, відображають поступову та системну динаміку розвитку туризму України в контексті реалізації гео економічної стратегії повоєнного відновлення. Ключові індикатори демонструють не лише відновлення докризових позицій, але й формування якісно нової структури туристичного сектору, орієнтованого на інновації, інвестиційну привабливість і сталий розвиток. Так, частка туризму у ВВП зростає з 2,1% у 2025 р. до 5,0% у 2035 р., що свідчить про поступову інтеграцію туризму в національну економічну систему. Така динаміка відображає підвищення ролі галузі як одного з ключових драйверів економічного зростання, диверсифікації економіки та регіонального розвитку.

Кількість міжнародних туристів збільшиться майже втричі – з 3,5 млн осіб у 2025 р. до 9,0 млн осіб у 2035 р. Це є показником підвищення конкурентоспроможності України на світовому туристичному ринку, результатом активної промоції та реалізації політики брендингу країни як безпечного, екологічного й культурно насиченого напрямку. Зростання кількості робочих місць із 120,7 тис. осіб до 250,3 тис. відображає значний мультиплікативний ефект від розвитку туристичної галузі, адже кожне нове робоче місце в туризмі створює додаткові робочі місця у суміжних секторах – транспорті, харчуванні, торгівлі, креативних індустріях. Обсяг приватних інвестицій зростає з 0,8

млрд дол. США у 2025 р. до 3,5 млрд дол. США у 2035 р., що свідчить про активізацію інвесторів і підвищення довіри до українського ринку. Це результат упровадження сприятливих умов для бізнесу, державно-приватного партнерства (ДПП) і міжнародних фінансових програм відновлення. Рівень задоволення туристів підвищиться з 65,4% до 90,7%, що підтверджує ефективність стратегій сервісної якості, цифровізації послуг та орієнтації на клієнтський досвід та поступове наближення України до стандартів ЄС у сфері гостинності.

Тобто, мультифазна модель гео економічної стратегії повоєнного відновлення туризму України формує реалістичну й водночас амбітну траєкторію розвитку країни, із значними досягненнями щодо інтеграції туризму в систему національної економіки як вагомого джерела ВВП, формування позитивного іміджу України на світовому ринку, підвищення рівня зайнятості населення та залучення іноземних інвестицій, перехід до сталого, екологічно відповідального та інноваційного туризму.

Висновки. Таким чином, туризм у сучасних реаліях перестає бути виключно сферою рекреації та перетворюється на інструмент просторового розвитку, регіональної інтеграції та формування позитивного гео економічного іміджу України у світі. Результати аналізу засвідчили, що гео економічний підхід у розвитку туризму є стратегічно необхідним у повоєнний період. Він забезпечує узгодження національних і регіональних пріоритетів, дозволяє раціонально розподіляти ресурси, активізує внутрішні та зовнішні інвестиційні потоки. Такий підхід інтегрує економічну, соціальну, екологічну й безпекову складові, що є критично важливим для формування

стійкої туристичної системи після масштабних руйнувань.

У роботі запропоновано мультифазну модель відновлення туристичної галузі, що реалізує комплексну гео економічну стратегію, яка здатна забезпечити відновлення туристичного сектору до рівня економічної самодостатності, сприяти зростанню зайнятості населення, розвитку малого та середнього бізнесу, а також підвищенню міжнародної конкурентоспроможності України. Водночас важливо наголосити, що успіх стратегії значною мірою залежатиме від ефективності державної політики, рівня інституційної спроможності регіонів, а також співпраці з міжнародними фінансовими та туристичними організаціями. Гео економічна модель розвитку туризму має ґрунтуватися на поєднанні ринкових механізмів і державного регулювання, інноваційного потенціалу та соціальної відповідальності бізнесу.

У контексті повоєнного відновлення Україна має унікальний шанс перезавантажити туристичну галузь на якісно нових засадах. Гео економічний підхід дозволяє перетворити туризм із допоміжного сектора на системоутворюючий елемент економіки, який забезпечує економічну стійкість, соціальну інтеграцію, регіональну згуртованість і позитивне позиціонування країни на міжнародній арені. У підсумку, гео економіка туризму в повоєнній Україні – це не лише напрям економічного відновлення, а стратегічна основа формування нової моделі розвитку держави, що поєднує економічну доцільність, культурну ідентичність, екологічну відповідальність та міжнародну інтегрованість.

Література:

1. Азовський Д. Туризм у режимі відновлення: як відпочинок українців рятує економіку України. Бізнес-район. 2025. №1. URL: <https://business.rayon.in.ua/topics/774368-turizm-u-rezhimi-vidnovlennya-yak-vidpochinok-ukrainsiv-ryatue-ekonomiku-kraini>
2. Державне агентство з розвитку туризму України (ДАРТ). URL: <https://www.tourism.gov.ua/>
3. Журба І., Несторишен І., Матюх С. Реалізація державної туристичної політики в контексті регіонального розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. №4. С.51-61.
4. Зубехіна Т., Романюк В. Стратегії розвитку конкурентоспроможності суб'єктів культурного туризму у повоєнний час. *Економіка та суспільство*. 2025. №(77). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-63>.
5. Марусей Т. В. Туристичні кластери як інноваційний інструмент розвитку регіональних ринків туристичних послуг. *Агросвіт*. 2025. № 12. С. 96-102.
6. Моца А.А., Шевчук С.М., Середа Н.М. Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. №41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1560>.
7. Павлюк С. Стан розвитку галузі туризму в умовах війни та перспективи відновлення. *Економіка і суспільство*. 2025. №7. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5811/5750>.
8. Плотнікова М.Ф., Якобчук В.П., Ходаківський Є.І., Войтенко А.Б., Колеснікова М.С. Державна політика реалізації туристичного потенціалу України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. №3. С. 102-112.
9. *Проект Плану відновлення України від 21.04.2022 р. № 266/2022*. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/konsultatyvno-doradchi-orhany/nacionalna-rada-z-vidnovlennya-ukrayini-vid-naslidkiv-vijni/robochi-grupi>.
10. But T. Identification of problems and post-war recovery of tourism in Ukraine. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*. 2024. Vol. 1(27). P. 32-43.
11. European Commission. *Trans-European Transport Network (TEN-T) Policy for Cross-Border Mobility*. 2023. URL: https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/infrastructure-and-investment/trans-european-transport-network-ten-t_en.
12. Kyrychenko O. V. *Recovery of tourism in Ukraine in the post-war period: Croatia and Israel experience*. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. №6. С. 59-65.

13. Melnychenko S., Danyliuk M. *Cluster-based model of sustainable tourism development in post-war Ukraine. Tourism and Regional Development Review*. 2024. Vol. 12(3). P. 45-60.
14. Tymoshenko T., Opanashchuk Yu., Yurchenko K., Illiashenko I., Bogoslavets O. Post-conflict revival of tourism: Sustainable models for communities and regions in Ukraine. *Multidisciplinary reviews*. 2024. Vol. 12. P. 1-9.
15. Wright J.P., Hylton M. Exploring Climate Change Adaptations for Cultural Heritage: The ADAPT Framework. *Advances in Archaeological Practice*. 2024. Vol. 12(3). P. 313-321.

References:

1. Azovsky, D. (2025). Tourism in recovery mode: how Ukrainians' vacation saves Ukraine's economy. *Business District*, 1. <https://business.rayon.in.ua/topics/774368-turizm-u-rezhimi-vidnovlennya-yak-vidpochinok-ukraintsiv-ryatue-ekonomiku-kraini>
2. State Agency for Tourism Development of Ukraine. (2024). <https://www.tourism.gov.ua/>
3. Zhurba, I., Nestoryshen, I., Matyukh, S. (2022). Implementation of state tourism policy in the context of regional development. *Bulletin of Khmelnytsky National University*, 4, 51-61.
4. Zubekhina, T., Romanyuk, V. (2025). Strategies for developing the competitiveness of cultural tourism entities in the post-war period. *Economy and Society*, 77. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-77-63>
5. Marusey, T. V. (2025). Tourist clusters as an innovative tool for the development of regional tourism markets. *Agrosvit*, 12, 96-102.
6. Motsa, A.A., Shevchuk, S.M., Sereda, N.M. (2022). Prospects for the post-war restoration of the tourism sector in Ukraine. *Economy and Society*, 41. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1560>
7. Pavlyuk, S. (2025). The state of development of the tourism industry in wartime conditions and prospects for restoration. *Economy and Society*, 7. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5811/5750>
8. Plotnikova, M.F., Yakobchuk, V.P., Khodakivskyi, E.I., Voitenko, A.B., Kolesnikova, M.S. (2022). State Policy for the Realization of Tourism Potential of Ukraine. *Investments: Practice and Experience*, 3, 102-112.
9. National Council for the Recovery of Ukraine from the Consequences of the War (2022). *Draft Recovery Plan of Ukraine dated. № 266/2022*. <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/konsultatyvno-doradchi-orhany/nacionalna-rada-z-vidnovlennya-ukrayini-vid-naslidkiv-vijni/robochi-grupi>
10. But, T. (2024). Identification of problems and post-war recovery of tourism in Ukraine. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*, 1(27), 32-43.
11. European Commission. (2023). *Trans-European Transport Network (TEN-T) Policy for Cross-Border Mobility*. https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/infrastructure-and-investment/trans-european-transport-network-ten-t_en
12. Kyrychenko, O. V. (2024). *Recovery of tourism in Ukraine in the post-war period: Croatia and Israel experience*. *Kyiv Economic Scientific Journal*, 6, 59-65.
13. Melnychenko, S., Danyliuk, M. (2024). *Cluster-based model of sustainable tourism development in post-war Ukraine. Tourism and Regional Development Review*, 12(3), 45-60.
14. Tymoshenko, T., Opanashchuk, Y., Yurchenko, K., Illiashenko, I., & Bogoslavets, O. (2024). Post-conflict revival of tourism: Sustainable models for communities and regions in Ukraine. *Multidisciplinary Reviews*, 7, 2024spe032. <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe032>.
15. Wright, J.P., Hylton, M. (2024). Exploring Climate Change Adaptations for Cultural Heritage: The ADAPT Framework. *Advances in Archaeological Practice*, 12(3), 313-321.

